

Европейски омбудсман

El Defensor del Pueblo Europeo

Evropský veřejný ochránce práv

Den Europæiske Ombudsmand

Der Europäische Bürgerbeauftragte

Euroopa ombudsman

Ο Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής

The European Ombudsman

Le Médiateur européen

An tOmbudsman Eorpach

Il Mediatore europeo

Eiropas ombuds

Europos ombudsmenas

Az Európai Ombudsman

L-Ombudsman Ewropew

De Europese Ombudsman

Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich

O Provedor de Justiça Europeu

Ombudsmanul European

Európský ombudsman

Evropski varuh človekovih pravic

 Euroopan oikeusasiamies

Europeiska ombudsmannen

■ Yleiskatsaus Euroopan oikeusasiamies

2008

Arvoisa lukija,

TEIRVETULOA tutustumaan oikeusasiamiehen "Yleiskatsaukseen 2008". Tässä uudessa julkaisussa esitetään tiivistetysti viime vuoden tärkeimmät kantelijoiden hyväksi saavutetut tulokset sekä keskeisimmät toimintalinjaa koskevat kysymykset. Toivon, että tämä julkaisu auttaa omalta osaltaan ymmärtämään oikeusasiamiehen työtä.

Unionin tuominen lähemmäs kansalaisia

Minulla on tapana sanoa, että toimielinten kansalaisläheisyys näkyy parhaiten tavasta, jolla se käsittelee kanteluja. Vuonna 2008 päätetyistä tapauksista 36 prosentissa asianomainen toimielin hyväksyi oikeusasiamiehen sovintoratkaisun tai sopi itse asian. Yhteensä kahdeksaa tapausta käytetään esimerkkinä hyvästä toimintatavasta oikeusasiamiehen esiin tuomien asioiden käsittelyssä. Seuraavalla sivulla kuvataan viittä näistä "mallitapauksista". Lopuista kolmesta tapauksesta yksi koskee Euroopan komissiota (kantelu 2672/2008/VL), yksi Euroopan yhteisöjen tuomioistuinta (2448/2008/WP) ja yksi kolmatta vuotta toiminnassa olevaa Euroopan lentoturvallisuusvirastoa (893/2006/BU).

Kaikki toimielinten vastaukset oikeusasiamiehen tutkimuksiin eivät kuitenkaan ole olleet yhtä esimerkillisiä. Komissio kieltäytyi muuttamasta kantaansa eräissä ikäsyntymätapauksissa. Tämän kieltäytymisen seurauksena toimitin Euroopan parlamentille vuoden 2008 ainoan erityiskertomuksen. Vaikka tutkimusten määrä, joissa jouduin antamaan kriittisiä huomautuksia EU:n toimielimille, laski 44:een (55 tapauksesta vuonna 2007), niitä on silti vielä liikaa. Jotta toimielimet ja laitokset voisivat kehittää toimintaansa, julkaisin vuonna 2008 verkkosivuillani kaksi selvitystä toimielinten jatkotoimista vuonna 2006 ja 2007 antamani kriittisten huomautusten ja lisähuomautusten johdosta.

Toiminta avoimuuden edistäjänä

Vuonna 2008 saatiin päätökseen ennätysmäärä tutkimuksia (355), joista useimpien käsittely kesti alle vuoden. Vuonna 2009 tavoitteena on päästä entistä parempiin tuloksiin nopeuttamalla käsittelyä entisestään. Yleisin tutkittu väite vuonna 2008 käynnistetyissä tutkimuksissa oli avoimuuden puute (36 prosentissa tutkimuksista). Vaadin kaikissa näissä tapauksissa EU:n toimielimiä ja laitoksia varmistamaan toiminnassaan mahdollisimman laajan avoimuuden. Joissakin tapauksissa oli kyse tietosuoja-asioista, jotka edellyttävät yksityisyyden ja avoimuuden tasapainottamista. Käännyin useissa näistä tapauksista Euroopan tietosuojavaltuutetun puoleen, ja hänen neuvonsa olivat erittäin hyödyllisiä.

Avoimuuden kannalta merkittävää oli, että komission antoi vuonna 2008 ehdotuksen uudistaa asiakirjojen saatavuutta koskevat EU:n säännöt. Toin esille huoleni eräistä tämän muutoin hyvän ehdotuksen osatekijöistä ja kannustin parlamenttia varmistamaan kansalaisten kannalta parhaat mahdolliset tulokset käyttämällä asemaansa sääntöjen laatimiseen osallistuvana toimielimenä. Osallistuin tähän keskusteluun muun muassa tekemällä vertailevan tutkimuksen jäsenvaltioiden hyvistä toimintatavoista koskien tietokantojen sisältämien tietojen saatavuutta. Euroopan oikeusasiamiesten verkoston kollegani olivat tutkimuksessa suureksi avuksi. Tutkimuksen tuloksista sain virikkeitä konkreettisiin ehdotuksiini asiakirjojen saatavuutta koskevien EU:n sääntöjen uudistamiseksi.

Palvelukulttuurin kehittäminen

Oikeusasiamies kirjasi vuonna 2008 kaikkiaan 3 406 kantelua. Pyrimme entiseen tapaan varmistamaan, että kaikki ne, joilla voisi olla aihetta kanteluun, saivat tietoa oikeusasiamiehen palveluista. Esimerkiksi liikeyrityksille, kansalaisjärjestöille ja muille järjestöille, jotka ovat aiemmin kääntyneet harvemmin oikeusasiamiehen puoleen, näytimme konkreettisesti, mitä voimme tehdä niiden hyväksi julkaisemalla oma-aloitteisen tutkimuksen komission maksujen oikea-aikaisuudesta.

Pystyimme lähes 80 prosentissa rekisteröidyistä kanteluista auttamaan kantelijaa joko käynnistämällä tutkimuksen, siirtämällä asian toimivaltaiselle elimelle tai neuvomalla kantelijalle, kenen puoleen kääntyä. Neuvoimme heitä usein ottamaan yhteyttä Euroopan oikeusasiamiesten verkoston jäsenene. Verkoston alueelliset oikeusasiamiehet kokoon-

Euroopan oikeusasiamies tutkii Euroopan unionin (EU:n) toimielimiä ja laitoksia vastaan tehtyjä kanteluja. Kuka tahansa EU:n kansalainen, EU:n jäsenvaltiossa asuva henkilö tai jäsenvaltioon sijoittautunut liikeyritys tai yhdistys voi kannella oikeusasiamiehelle. Oikeusasiamies ratkaisee EU:n hallintoa koskevia ongelmia nopeasti, joustavasti ja veloittuksetta.

Lisätietoja EU:n 23 virallisella kielellä on osoitteessa www.ombudsman.europa.eu. Sieltä löytyvät myös tämä katsaus tapauksineen sekä vuoden 2008 vuosikertomus (englanninkielinen versio huhtikuusta 2009 alkaen ja kaikkien muiden virallisten kielten versiot heinäkuusta 2009 alkaen).

tuivat marraskuussa Berliiniin keskustelemaan mahdollisuuksista parantaa kansalaisille suunnattuja palveluja. Jatkoin myös suhteiden kehittämistä muiden toimielinten ja laitosten jäseniin ja virkamiehiin sekä kannustin heitä omaksumaan kansalaisia palvelavan toimintakulttuurin. Kohokohtia tällä saralla olivat yhteisymmärryspöytäkirjan allekirjoittaminen Euroopan investointipankin puheenjohtajan kanssa sekä yhteisön erillisvirastojen sopimus siitä, että ne hyväksyvät eurooppalaisen hyvän hallintotavan säännösten suhteissaan kansalaisiin.

Vuoden 2008 yhtenä tärkeänä saavutuksena oli oikeusasiamiehen ohjesäännön tarkistaminen. Ohjesääntöön tehdyillä muutoksilla varmistetaan, että kansalaiset voivat luottaa täysipainoisesti siihen, että oikeusasiamies pystyy rajoituksitta tutkimaan perusteellisesti heidän kantelunsa. Tulen vuonna 2009 näin ollen jatkamaan toimintaani kansalaisten hyväksi entistä vahvemman toimivallan turvin.

Strasbourgissa, 31. tammikuuta 2009

P. Nikiforos DIAMANDOUROS

Tärkeimpiä vuonna 2008 käsiteltyjä kanteluja

VUONNA 2008 oikeusasiamiehen tutkimukset koskivat laaja-alaisesti avoimuutta, institutionaalisia kysymyksiä ja toimintalinjakysymyksiä sekä komission tehtävää perustamissopimuksen vartijana. Niissä käsiteltiin myös ongelmia ja sopimusriitoja, jotka liittyivät avoimiin kilpailuihin, rekrytointimenettelyihin, henkilöstöasioihin ja tarjouskilpailuihin. Jäljempänä esitellään joitakin esimerkkejä, muun muassa viisi niistä kahdeksasta tapauksesta, jotka määriteltiin mallitapauksiksi vuonna 2008.

Avoimuuden puute

→→→ Euroopan yhteisöjen henkilöstövalintatoimisto (EPSO) suostui hakijoiden pyynnöstä julkistamaan valintamenettelyissä käytettävät arviointiperusteet sekä erittelyn yksilökohtaisista koetuloksista. Tämän taustalla oli oikeusasiamiehen tekemä omaloitteinen tutkimus, jossa annettiin tunnustusta Epson avoimelle lähestymistavalle asiaan (OI/5/2005/PB).

→→→ Tapauksessa 754/2007/BU Euroopan petostentorjuntavirasto (OLAF) suhtautui rakentavasti asiakirjoihin tutustumista koskevaan pyyntöön. Virasto julkisti asianomaisesta kertomuksesta kaksi versiota, joista toisessa oli kantelijan henkilötiedot.

Tällä tavoin se noudatti asiakirjojen saatavuutta koskevia EU:n sääntöjä ja osoitti omaksuneensa kansalaiskeskeisen lähestymistavan.

Oikeusasiamies moitti komissiota siitä, ettei se ollut laatinut kattavaa rekisteriä asiakirjoista, joita se laatii ja vastaanottaa. Tämän taustalla oli Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisjärjestön Statewatchin kantelu. Koska kyseinen rekisteri olisi pitänyt ottaa käyttöön jo vuonna 2002, oikeusasiamies kehotti komissiota toimimaan nopeasti, ja Euroopan parlamentti yhtyi päätöslauselmassaan oikeusasiamiehen suositukseen (3208/2006/GG).

Sopimusriidat

→→→ Oikeusasiamies antoi tunnustusta komission rakentavalle lähestymistavalle kahdessa sopimustapauksessa. Kantelussa 3490/2005/(ID)PB oli kyse EU:n hankkeesta toimittaa vettä kotiseudultaan siirretylle väestölle Liberiassa. Hanke johti maksukiistaan italialaisen yrityksen kanssa. Komissio toimi koko menettelyn ajan huolellisesti ja rakentavasti ja hyväksyi jopa sen omien yksikköjen ja kantelijan yksilöimiä asiaan liittyviä lisämaksuja. Tuloksena oli, että italialaiselle yritykselle maksettiin yli 100 000 EUR.

→→→ Kantelu 3784/2006/FOR koski itävaltalaisista instituuttia, joka oli solminut kemian teknologian alaan kuuluvan tutkimus- ja kehityssopimuksen. Siinä komissio suostui maksamaan 54 000 EUR. Oikeusasiamies oli pyytänyt komissiota harkitsemaan uudelleen päätöstä, jonka mukaan komissio oli kieltäytynyt maksamasta, koska se ei ollut saanut lopullista kustannusselvitystä määrääjassa.

Ongelmat EU:n lainsäädännön rikkomuksista tehdyissä kanteluissa

Oikeusasiamiehen tutkimuksissa tuli esille useita ongelmia, jotka koskivat komission tapaa käsitellä EU:n lainsäädännön rikkomuksista tehtyjä kanteluja. Pääomaverotuksen korottamista koskevan Espanjan lainsäädännön tapauksessa oikeusasiamies moitti komissiota asian käsittelyn pitkittymisestä ja siitä, ettei komissio ollut asianmukaisesti tiedottanut kantelijalle virallisesta päätöksestään aloittaa rikkomusmenettely. Hän esitti myös ehdotuksia kei-

noista, joilla komissio voisi parantaa menettelyjään (3737/2006/(BM))JMA). Komissiota moitittiin myös siitä, ettei se ollut antanut riittävää ja johdonmukaista selvitystä siitä, miksi se oli päättänyt lopettaa asian käsittelyn tapauksessa, joka liittyi yhteisön ympäristölainsäädännön mahdolliseen rikkomiseen italialaista ohikulkutietä koskeneessa hankkeessa (1962/2005/IP).

Mahdollinen ikä syrjintä työhönotossa

Belgialainen freelancetulkki, jota toimieliimet olivat käyttäneet tietyissä kokouksissa yli 35 vuoden ajan, kanteli oikeusasiamiehelle siitä, ettei hän ollut saanut enää työtarjouksia täytettyään 65 vuotta. Oikeusasiamies vahvisti, että kyseessä oli ikä syrjintä, minkä johdosta parlamentti muutti käytäntöään (186/2005/ELB). Komissio sen sijaan ei pystynyt asianmukaisesti perustelemaan yli 65-vuotiaiden tulkkien erilaista kohtelua, mutta kieltäytyi silti muuttamasta käytäntöään. Koska tapaus toi esiin tärkeän periaatekysymyksen,

oikeusasiamies toimitti parlamentille erityiskertomuksen (185/2005/ELB).

→→→ Oikeusasiamies ei todennut ikä syrjintää väitetyssä **neuvoston** ikä syrjintätapauksessa. Neuvosto suostui kuitenkin maksamaan kantelijalle 1 000 EUR vapaaehtoisen korvauksen tälle aiheutuneista hankaluuksista ja rasituksesta. Neuvosto oli ensin tarjonnut kantelijalle vuoden sopimusta ja muuttanut ehtoja huomattuaan, että kantelija täyttäisi kyseisen jakson aikana 65 vuotta (1162/2007/FOR).

Kuinka paljon kanteluja ja tutkimuksia?

VUONNA 2008 oikeusasiamies rekisteröi 3 406 kantelua (3 211 vuonna 2007) ja käynnisti 296 tutkimusta (309 vuonna 2007). Kyseisenä vuonna hän sai päätökseen 355 tutkimusta (348 vuonna 2007). Oikeusasiamies käsitteli yhteensä yli 7 700 kantelua ja tiedustelua.

Mihin toimenpiteisiin oikeusasiamies ryhtyi?

Pystyimmellähes 80 prosentissa käsitellyistä tapauksista (2 643 tapauksessa) auttamaan kantelijaa joko käynnistämällä tutkimuksen, siirtämällä asian toimivaltaiselle elimelle tai neuvomalla kantelijalle, kenen puoleen tämän kannattaisi kääntyä.

HUOMIO Joissakin tapauksissa samalle kantelijalle annettiin useita vaihtoehtoisia neuvoja. Prosenttiosuuksumma on sen vuoksi suurempi kuin 100 prosenttia.

Siirtojen ja neuvojen osalta kantelijoista 55 prosenttia ohjattiin kääntymään Euroopan oikeusasiamiesten verkoston jäsenten eli jäsenvaltioiden kansallisten tai alueellisten oikeusasiamiesten puoleen tai Euroopan parlamentin vetoamusvaliokunnan puoleen. Yhteensä 17 prosenttia kantelijoista ohjattiin eteenpäin Euroopan komissioon, ja 36:ta prosenttia heistä kehoitettiin ottamaan yhteyttä muihin elimiin, kuten SOLVITIin, joka käsittelee ongelmia, joita syntyy viranomaisien soveltaessa virheellisesti EU:n sisämarkkinalainsäädäntöä.

Tutkimuksiin johtaneiden kantelujen esittäjät

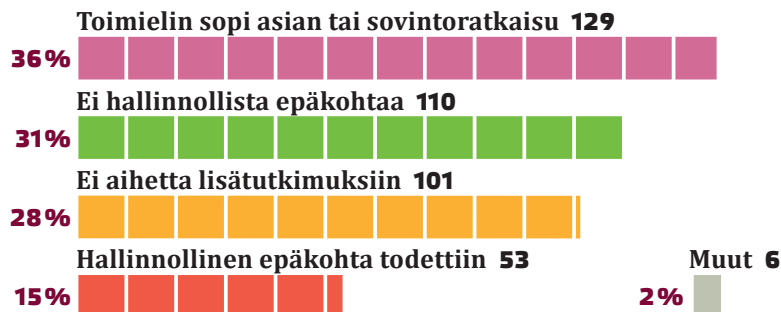

Mihin tuloksiin tutkimukset johtivat?

Vuonna 2008 päätetyistä tapauksista 129:ssä saatiin myönteinen tulos, kun asianomainen toimielin hyväksyi oikeusasiamiehen sovintoratkaisun tai sopi itse asian. Hallinnollista epäkohtaa ei tullut ilmi 110 tapauksessa. Oikeusasiamies teki 41 tapauksessa lisähuomautuksia, jotka koskivat toiminnan yleistä parantamista. Hallinnollinen epäkohta todettiin 53 tapauksessa. Kahdeksassa niistä annettiin suositusluonnos, jonka toimielin hyväksyi. Yhdessä tapauksessa osoitettiin erityiskertomus parlamentille, ja 44 tapausta saatettiin päätökseen antamalla kriittisiä huomautuksia.

 = 10 tapausta

HUOMIO Joissakin tapauksissa tutkimukset päätettiin kahdesta tai useammasta eri syystä. Prosenttiosuuksien summa on sen vuoksi suurempi kuin 100 prosenttia.

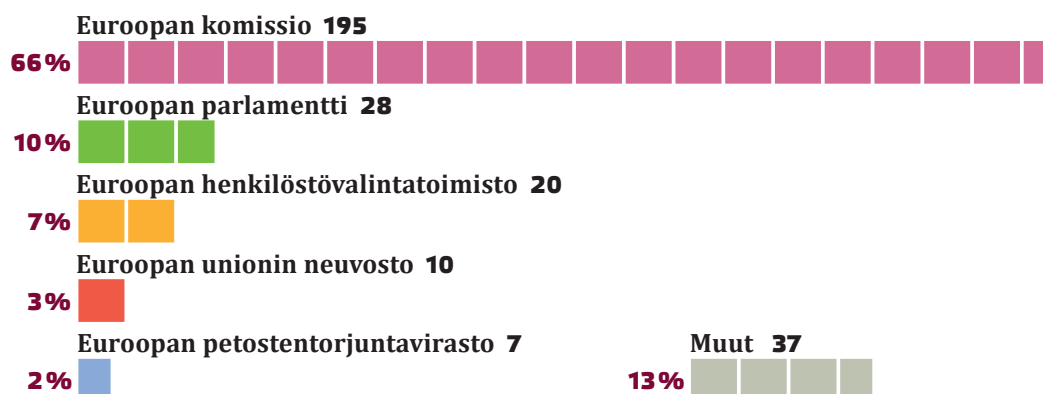

Mitä toimieliimiä ja laitoksia tutkimukset koskivat?

Valtaosa vuonna 2008 käynnistetyistä tutkimuksista koski Euroopan komissiota (66 prosenttia). Toimielimistä komissio tekee eniten kansalaisiin välittömästi vaikuttavia päätöksiä ja on siten luonnollisesti myös kansalaisten kantelujen pääasiallinen kohde.

 = 10 tapausta

HUOMIO Yhdessä tapauksessa sama tutkimus koski kahta toimieliintä. Prosenttiosuuksien summa on sen vuoksi suurempi kuin 100 prosenttia.

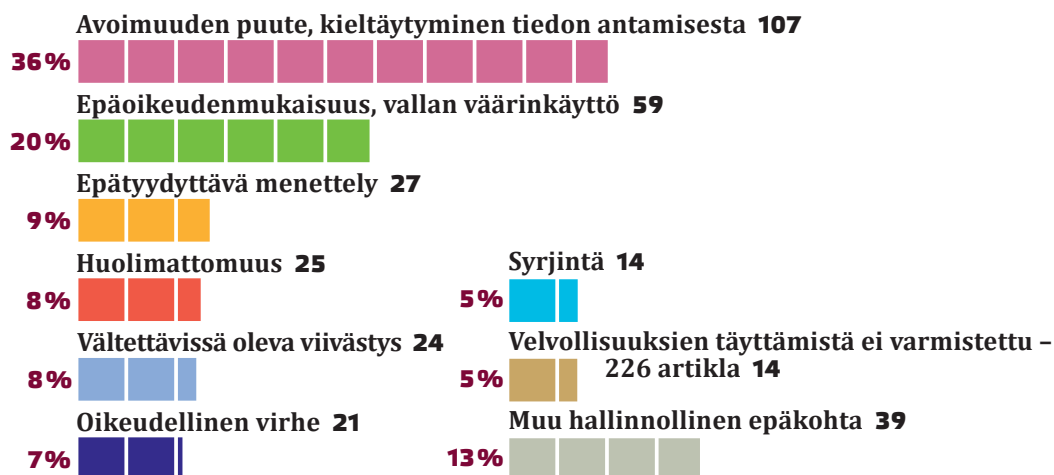

Minkä tyyppisiä hallinnollisia epäkohtia tutkimukset koskivat?

Hallinnollisesta epäkohdasta on kyse, jos toimielin ei toimi lain mukaisesti, jos se laiminlyö hyvän hallinnon periaatteita tai rikkoo perusoikeuksia. Vuonna 2008 yleisin oikeusasiamiehen käsittelemä hallinnollista epäkohtaa koskeva väite oli avoimuuden puute (36 prosentissa käynnistetyistä tutkimuksista).

 = 10 tapausta

HUOMIO Joissakin tapauksissa samassa tutkimuksessa käsiteltiin kahden tai useamman tyyppistä väitettyä hallinnollista epäkohtaa. Prosenttiosuuksien summa on sen vuoksi suurempi kuin 100 prosenttia.

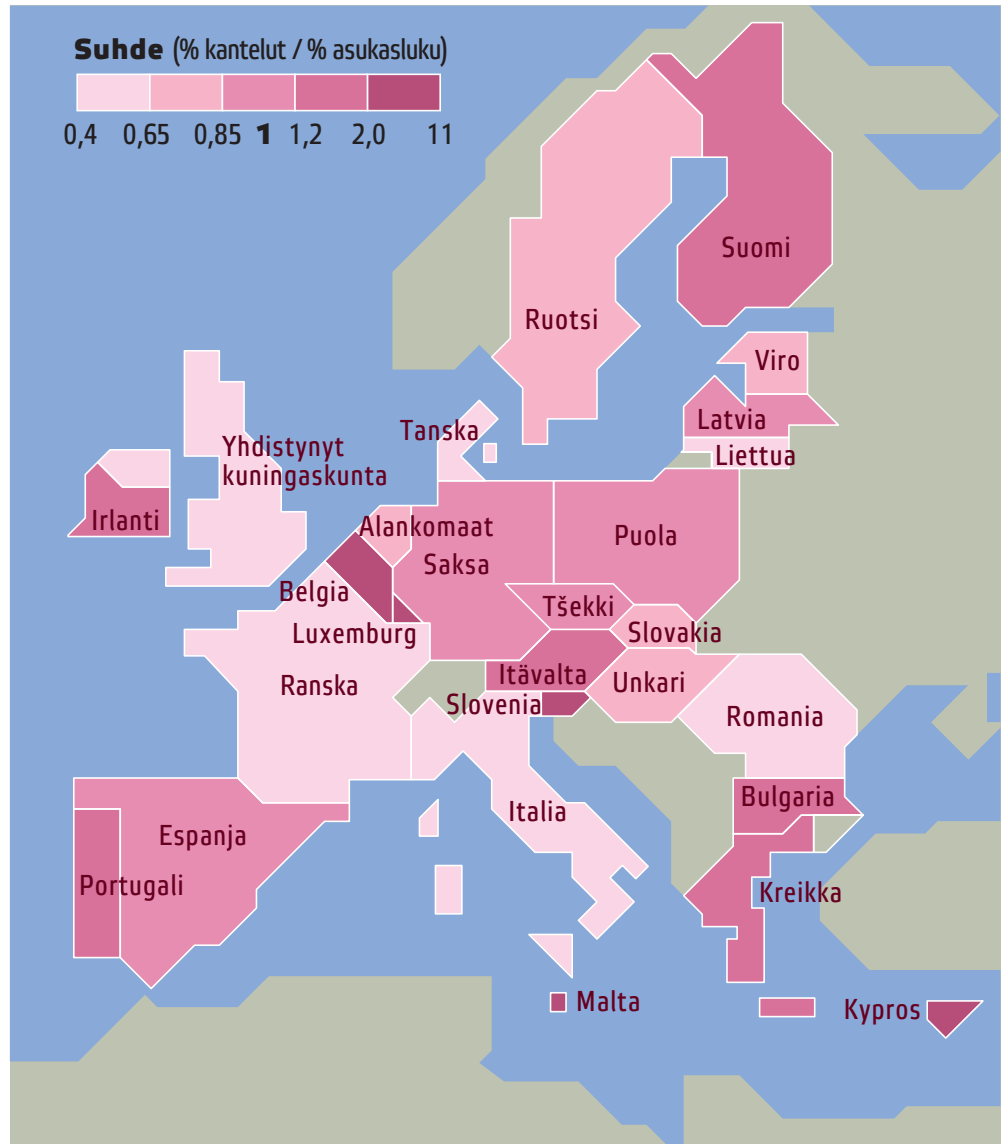

Ketkä kantelivat oikeusasiamiehelle?

HUOMIO Suhde on saatu jakamalla kunkin jäsenvaltion kantelujen osuus kaikista kanteluista maan väestön osuudella unionin kokonaisväestöstä. Jos luku on suurempi kuin 1,0, oikeusasiamies saa kyseisestä maasta enemmän kanteluita kuin sen asukasluvun perusteella voitaisiin olettaa.

Maa	Tapaukset
Saksa	546
Espanja	352
Puola	270
Ranska	240
Belgia	229
Italia	219
Yhdistynyt kuningaskunta	197
Kreikka	110
Itävalta	108
Romania	97
Portugali	95
Alankomaat	78
Bulgaria	74
Tšekki	66
Ruotsi	52
Suomi	49
Unkari	46
Irlanti	45
Slovenia	41
Malta	36
Kypros	35
Luxemburg	33
Slovakia	29
Tanska	23
Latvia	18
Liettua	11
Viro	7
Muut	221
Ei tiedossa	79

Jäljempänä olevasta luettelosta ilmenee, miten todennäköisesti kunkin jäsenvaltion asukkaat kantelevat Euroopan oikeusasiamiehelle. Todennäköisyys perustuu kustakin jäsenvaltiosta saatujen kantelujen lukumäärään suhteessa asukaslukuun. Luettelo sisältää myös kantelujen jäsenvaltiokohtaisen absoluuttisen lukumäärän.

Euroopan oikeusasiamies

1 Avenue du Président Robert Schuman
CS 30403
67001 Strasbourg Cedex
RANSKA
Tfn +33 3 88 17 23 13
Fax +33 3 88 17 90 62

→→→ www.ombudsman.europa.eu

© Euroopan yhteisöt, 2009

Tekstin jäljentäminen opetuksellisiin ja muihin kuin kaupallisiin tarkoituksiin on sallittua, kunhan lähde mainitaan.

Pierre Roesch typo-graphisme, Strasbourg

Printed in Luxembourg

Painettu CyclusPrintille (sataprosenttisesta kierrätyskuiduista valmistetulle hienopaperille).

QK-AD-09-001-FI-D · ISSN 1831-371X